

Gele van Mehaigne

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE
is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst In het begin van de twintigste eeuw kwamen er in Haspengouw en in de buurt van Namen gele leghoenders voor. Deze werden in het Nederlands Vale van Haspengouw genoemd.

In het begin van de jaren veertig ging de heer Georges Herregodts, gedreven door jeugdherinneringen aan de Vale van Haspengouw op zoek naar dit verdwenen ras. Na lang zoeken vond hij niets terug en besloot dan maar zelf een krielras te fokken naar het evenbeeld van de Vale van Haspengouw. Hij vertrok van gele krielen die hij vond in de streek van Noville sur Mehaigne en Eghezée. Het gaat hier dus niet om een krielvorm van de Vale van Haspengouw, maar een heel eigen ras.

In 1946 verschenen de eerste creaties op een tentoonstelling. In 1951 werd een standaard opgesteld en op 17 februari 1957 werd de Gele van Mehaigne officieel door de landsbond van tentoonstellingsfokkers erkend. Momenteel is de Gele van Mehaigne een sterk bedreigd krielras.

In oktober 1963 werd op aanvraag van de fokkers de standaard herzien en aangepast. Hij werd pas definitief goedgekeurd op 9 mei 1970. Op 4 mei 1985 werd de zwarte staart voor de Gele van Méhaigne aanvaard onder impuls van de l' A.E.V.R.W. (Association de Eleveurs de Volailles de Race Wallon). Het ras had twee speciaalclubs: de Club Namurois de la Fauve de Méhaigne (CNFM) uit Namen en de Club de la Fauve de Méhaigne uit Waals Brabant (Rixensart). Deze clubs zijn ondertussen verdwenen.

Tegenwoordig wordt deze kriel wat zwaarder gekweekt dan oorspronkelijk.

Gele van Mehaigne haan

Algemeen voorkomen

Enkelkammige kriel, tamelijk rechthoekig van bouw. Goed naar voren, niet te hoog gedragen borst. Licht schuine houding naar achter, een langwerpige en tamelijk dik lichaam. De vleugels worden bijna horizontaal gedragen, de vleugelvinden gaan schuil onder het goed ontwikkelde zadelbehang. De beenstelling is tamelijk hoog. Het goed ontwikkelde achterlijf en de overhellende kam zijn typische kenmerken van een goede leghen. De kleur van het gevederde en de witroze loopbenen zijn kenmerkend voor het ras.

Eigenschappen

- zeer levendig en kunnen goed vliegen
- goede leghen, eieren van 38-40 gram, wit en glad
- goede broedster
- de kuikens worden met zorg grootgebracht
- de hennen zijn vroegrijp (1971-1995)

Uiterlijk haan

- **kam:** enkel, groot, recht en rechtop geplaatst. De vijf tot zes kamtanden zijn regelmatig van vorm en niet te diep ingesneden. De kamhiel volgt de schedel lijn zonder deze te raken. Fijn van weefsel en levendig rood van kleur
- **kop:** middelmatig groot, lang en breed, goed rond van vorm
- **gezicht:** levendig rood en fijn van weefsel
- **snavel:** sterk, middellang, naar de punt toe gebogen, lichthoornkleurig
- **kinlellen:** middelmatig groot, rond, fijn van weefsel en felrood van kleur
- **oorlellen:** wit, afgerond
- **ogen:** groot, roodoranje van kleur
- **hals:** middellang, regelmatig gebogen, naar boven toe verdunnend
- **romp:** tamelijk rechthoekig van bouw, houding opgericht
- **rug:** tamelijk lang, breed tussen de schouders, licht afhellend naar achter toe
- **borst:** nogal breed, goed rond, vol, weinig opgeheven, goed naar voor, niet te hoog bedragen
- **vleugels:** lang, goed aangesloten aan het lichaam, de vleugelvinden zijn onder het zadelbehang verborgen
- **achterlijf:** normaal ontwikkeld, niet te veel ontwikkelde donspartij
- **staart:** middelmatig bevederd met niet te brede sikkels die wel gerond eindigen, veren behoorlijk lang en breed, elkaar goed afdekkend en voldoende gespreid onder een hoek van 55° gedragen (lichte stompe hoek vormend met de rug)
- **benedendijen:** middellang, zichtbaar zonder sterk op te vallen
- **loopbenen:** glad, fijn geschubd, witroze, 5 tot 5,5 cm hoog, goed gebogen in het hielgewricht. Goed uit elkaar geplaatst
- **tenen:** vier in aantal, glad, goed gespreid en recht, witroze
- **nagels:** goed gebogen, hoornkleuring
- **bevedering:** goed aangesloten aan het lichaam, weinig ontwikkelde donspartij
- **halsbehang:** nogal goed gevuld, lang en goed ontwikkeld, reikend tot op de schouders en de rug, de hals aan de voorzijde zo veel mogelijk omsluitend
- **zadelbehang:** goed ontwikkeld. De lange sierveren vullen de overgang naar de staart goed op

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **kop:** fijner, iets minder rond
- **hals:** iets korter en slanker dan bij de haan
- **kam:** enkel, middelmatig ontwikkeld, regelmatig getand, overhellend naar

één zijde

- **oorlellen:** nogal breed, langwerpig, licht schuin naar achter toe
- **halskraag:** goed ontwikkeld met ronde veren die tot op de schouders reiken
- **rug:** lang, breed tussen de schouders, bijna horizontaal
- **staart:** lang, goed gespreid, breed, elkaar goed afdekkend, onder een hoek van 45° gedragen, licht genepen

Gele van Mehaigne hen

Kleurslag

Kleurslag (1971)

Haan:

- **kop, halsbehang, vleugelnekveren:** geel, variërend van het vaalgeel tot het goud-geel, zwemend naar mahoniehoutkleur
- **bef en onderste lichaamsdelen:** iets bleker
- **vlucht:** buitenvaan van de grote pennen vaal of kastanjekeurig, binnenvaan vaal, zwart gestreept, onzichtbaar op de gesloten vleugel
- **staart:** gevormd door zwarte veren met valse zoom of valse streling. Hoe meer vaal gestreept, hoe beter, de sikkels inbegrepen
- **onderkleur van vederkleed:** bleek vaal tot intens vaal

Hen:

Eenvormig vaal, intenser bij de jonge hennen. Een lichte zwarte stippeling van de halskraag wordt aanvaard. Vlucht: gevormd door vaal gestreepte, zwarte veren. Hoe meer vaalgestreept hoe beter. De nerf is vaal. Onderkleur van het vederkleed: bleek vaal tot intens vaal.

Kleurslag (1995) Geel (buff)

Kleurslag (2012) Geelzwartstaart

Pas in deze standaard is er sprake van de zwarte staart. Iets zwarte tekening in de grote slagpennen volstaat en blauwachtige donskleur is toegestaan.

De kleurslag geelzwartstaart wordt als volgt beschreven: het hele gevederte is gelijkmatig warm goudgeel (hanen donkerder dan de hennen) met uitzondering van: de grote slagpennen zijn zwart met scherpe goudgele zomin aan de buitenvaan; kleine slagpennen zwart met brede goudgele zomin aan de binnenvaan en goudgele buitenvaan zodat bij gesloten vleugel deze vrijwel volledig goudgeel is. De staartstuurveren zijn zwart, met uitzondering van de bovenste twee bij de hen die een smalle goudgele zomin vertonen (een smalle zomin bij de andere staartstuurveren bij de hen zijn toegestaan); sikkels

en staartdekveren zwart met goudgele zomin en lichte schacht, iets bredere goudgele zomin in de bijsikels en dekveren bij de haan en geheel goudgele staartnekveren bij de hen zijn toegestaan. De donskleur is licht zalmkleurig, iets grijs is toegestaan. Fouten in deze kleurslag zijn: gele staartstuurveren; ontbreken van zwart in de slagpennen; iets tekening in de halskraag of halsbehang; onregelmatige of te bleke grondkleur; wit in gevederte.

Gewichten

Jonge haan 900 gr	Overjarige of oude haan 1000 gr
Jonge hen 700 gr	Overjarige of oude hen 800 gr

(In 1995 worden lichtere gewichten vermeld)

Te vermijden fouten

Iets opgeheven houding van de hen, iets rood of roodgestippeld in de oren, donskleur licht, iets losse vleugel, iets te lichte ogen, iets te gesloten staart, grondkleur wit, gezoomd vederkleed, afhangende vleugel bij de haan, te bleke ogen, dekveren volledig zwart. Grijsje vlekjes op de loopbenen. Rechte kam bij de hen.

Zware fouten

Verkeerde snavel- en pootkleur, te grof van bouw, te grote gestalte, rode oren, smalle borst, korte en smalle rug, afhangende vleugels bij de hen, uitstaand gevederte, te overvloedige zwarte stippeling (tikking) in het halsbehang, elk spoor van wit in het gevederte, zwarte sikkels, duidelijke schachttekening in de hals, sporen van geel pigment in de snavel, benen en huid.

Status

Zeer zeldzaam. Slechts 4 kwekers bekend.

Geografisch

Verspreid in België over enkele fokkers.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopsmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor de Gele van Mehaigne: 14 mm (haan) en 12 mm (hen).

De wet zegt het volgende: ***“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”***

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van ge-

slacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.

c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd** is, op voorwaarde dat:

- de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
- deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
- de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.

2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:

a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.

b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.

c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.

3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:

a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**

b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehande-**

laar op voorwaarde dat:

- i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö-technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
- ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

De Gele van Mehaigne is een krielras dat eieren legt van 38 tot 40 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen. Het nutsdoel kan in dit geval zijn: eieren zijn voor consumptie, tuinkip, tentoonstelling en in mindere mate vlees.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen

genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.